

Поводом Дана ВМА генерал-мајор професор др Миодраг Јевтић начелник

Читав један медицински град смештен је унутар ВМА, и у њему је све што савремена медицина може да пожели: служба лечења, образовни процес, научноистраживачки рад, мала фабрика лекова, која производи све инфузионе растворе за наше потребе, као и растворе за специфичне потребе трансплантационог програма. Имамо веома моћну логистику која обезбеђује да све функционише и, наравно, да не заборавим превентивну медицинску заштиту којој је основни задатак да на време препозна и предупреди проблеме епидемиолошког карактера. Важно је да све функционише складно, да то што у редовном клиничком раду установимо да треба научно испитати, одмах можемо и да урадимо – у својој кући.

Традиција и визија

Ећ сада се прилично поуздано, познајући аршине историје, може тврдити да је претходна 2009. година била преломна у животу Војномедицинске академије. Памтићемо је по првој генерацији студената медицине под окриљем Академије, по одличним резултатима хируршког тима у мировној мисији под патронатом Уједињених нација у Чаду, „златној медаљи“ за специфично учешће на Универзијади... О свему томе, и додатним разлозима за тезу о исписивању историје, а поводом Дана ВМА – разговарамо са њеним начелником генерал-мајором професором др Миодрагом Јевтићем.

■ *Прошла 2009. била је година значајних јубилеја за Војномедицинску академију. Обележено је 166 година војног здравства у Србији, 100 година дерматологије у Војсци Србије, 50 година војне нуклеарне медицине, 45 година токсиколошке службе и 65 година континуираног изласка часопи-*

са Војносанитетски преглед. Сваки од тих јубилеја, на свој начин, дефинише Војномедицинску академију. Каква је данас њена улога, који значај ВМА има у савременом здравству Србије?

– Чак и у том исцрпном набрајању поменуте су само неке од активности ВМА, која чува своју традицију, негује је, развија и унапређује. Трајемо већ 166 година. Тако дугу историју немоју ни неке државе. Војномедицинска академија данас настоји да очува све вредности које су се појављивале на том путу. Да их унапреди, да буде увек на располагању и од користи свом народу и систему одбране. Да буде институција која је поуздан ослонац ономе што је највредније код човека – а то је здравље. Прошли смо на том путу многе тешке и лепе периоде. Било је ту невероватних узлета, али и периода стагнације, када је и опстанак ВМА био доведен у питање. Када све то

гледамо са ове дистанце, чини се да је јасно да нас је одржало управо то што смо настојали да очувамо праве вредности о којима данас говоримо. Управо због тога и обележавамо датуме које сте поменули. Они су истински показатељи трајања и значаја ВМА.

Обележавање таквих датума прилика је да скренемо пажњу на медицинске дивове који су створили ВМА, који су је деценијама водили и по којима је она препознатљива у нашем националном простору, али и шире, у европским и светским оквирима. Када би се поставило питања како смо опстали током времена највећих криза, како ревитализовали институцију, учинили да она поново постане препознатљива, да је поново престижно доћи на ВМА, у одговору бих парафразирао једног од највећих светских научника који је рекао – *тако далеко стигао сам јер сам се ослањао на плећа дивова, мојих претходника.*

■ *Латинска мудрост Res non verba – Дела, а не речи, била је, како сте истакли на завршној годишњој конференцији за новинаре, девиза рада ВМА у протеклих годину дана. Нека од тих дела су она која испишују нову историју куће. Која од њих сматрате најзначајнијим?*

– „Res non verba“ постулат је који смо поставили моји најближи сарадници и ја почетком 2009. године, када смо сагледали шта нас чека и шта све треба да буде урађено током те године. Ускоро су почели да пристижу и први значајни резултати. Када сада сумирамо ту годину, сасвим је јасно да се издваја читав низ веома успешних послова – дела, која су је обележила, на које смо поносни и која нас, тим више обавезују. Била је то година важних догађаја, правих, осмишљених активности праћених резултатима који су били врхунски и запажени. Вероватно ће генерације после нас на неки начин читати то време као време прекретнице.

Једна од тих активности је свакако медицинско обезбеђивање Универзијаде 2009. године. Тај велики задатак постављен је пред Министарство одбране, а Војномедицинској академији поверено је да брине о здрављу 10.000 учесника, свих спортиста, да у превентивно-медицинском смислу обезбеди све оно што је неопходно да би се то такмичење одвијало. Сада је ефекат свега тога изванредан. Стигле су званичне оцене од челних људи универзитетског спорта у свету које се могу сажети у једну реченицу: ВМА је на симболичан начин додељена златна медаља за све што је урађено за здравље спортиста током трајања Универзијаде. А на том задатку ангажована је петина нашег људства, око 450 људи је интензивно, из дана у дан, из ноћи у ноћ, бдело и радило на том одговорном послу.

Сада могу да кажем и да смо тих дана први пут на нашим просторима идентификовали, потврдили и лечили и нови грип. Осам спортиста и чланова спортских делегација које су дошле у нашу земљу имали су симптоме и клинички потврђене манифестације новог грипа, које смо ми овде лечили по свим прописима, правилима и стандардима, и наравно – излечили их. Нисмо узнемиравали јавност, људи су се здрави вратили својим кућама. То и јесте био наш задатак. Током Универзијаде имали смо више од 6.000 интервенција, и ни један једини инцидент. Највеће спортско такмичење у нашој земљи ВМА је са својим људима изнела на плећима. Поносан сам што смо показали да за врло кратко време можемо ефикасно да се организујемо. А то и јесте особина која одговара војсци. То је, свакако, једна од наших активности која је обележила прошлу годину...

■ *Прва генерација студената медицине – кадета Високе школе ВМА стартовала је у септембру. То је још један од значајних догађаја везаних за рад ВМА у прошлој години.*

– Већ деценијама постојимо као Академија, али се у јавности формирало мишљење да је ВМА болница у којој се одвија само процес лечења људи. Стицајем познатих околности ВМА се у једном тренутку као некада савезна институција, нашла изван здравственог система Србије. Савезне државе више није било, а ни ми, на тај начин, нисмо били нигде препознати. Наши професори, стручњаци, наставници такође нису били у том контексту препознатљиви у здравственом систему и образовном процесу државе Србије. Имајући то у виду, свесни да је ВМА једна од националних вредности, да је у презентационом документу Србије за укључење у *Партнерство за мир* препозната као један од брендова наше државе, да је током историје увек била уз свој народ, делећи његову судбину онда када је то било најтеже – одлучили смо да ту нелогичност и неправду променимо.

Желећи да се integriшемо у образовни процес државе Србије, уз подршку и разумевање Министарства одбране, кренули смо у ту веома озбиљну активност – у формирање Високе школе медицине Војномедицинске академије, која за који дан треба и термилошки да прерасте у Медицински факултет ВМА. И то са једним јединим циљем: да на прави начин искористимо све ресурсе са којима располажемо. А они су огромни. У овом тренутку ВМА има више од 120 наставника, доцента и професора свих профила медицинске струке, од којих су многи лидери у својим професијама, ауторитети у националном простору и шире. Ти људи, нажалост, доскора никоме нису били препознати. Образовни систем државе Србије једноставно их није препознао. Имајући то у виду, а знајући да су нам за потребе си-

Генерал Јевтић са кадетима прве генерације Високе школе медицине ВМА

стема одбране неопходни добри стручњаци али и добри официри, кренули смо да на томе радимо. Наша одлука је да створимо управо то – доброг официра и одличног доктора. Војна професија, војно здравство, има и додатне захтеве у односу на класичну медицину. Од војног здравства се очекује да активно учествује у све три мисије Војске Србије. Оне су сада препознатљиве и у нашем систему. За све то добили смо подршку и колега из цивилних структура, тако да смо за изузетно кратко време, припремили све што је било потребно. Успели смо да акредитујемо Високу школу медицине, уписали смо прву генерацију кадета, студената медицине и то је изванредан потез. Сада вам могу рећи да су та деца сјајна. Они су такви ентузијастички, млади људи који покушавају увек да сазнају више, да науче боље.

Како поступити у условима масовних катастрофа, како поступити у условима ванредних ситуација, како се организовати, на који начин на лицу места препознати ко је животно угрожен – само су нека од питања на која ће они својом струком умети да одговоре. Зато сам уверен да ћемо за неких шест година, када они заврше студије, имати квалитетне официре и још боље докторе. При том, ми не стварамо кадар за бирое рада и за Завод за запошљавање. Сви они ће, уколико заврше своје студије и искажу тај квалитет који је неопходан за систем одбране, имати одмах радно место. Њихова каријера је предвидљива. Они ће имати посао у оквиру кога ће моћи да се докажу и даље напредују. А у ком правцу ће све то ићи – зависиће од њих.

Управо је то усаглашавање образовног процеса војске са цивилним здравственим сектором нешто што је значајан корак и велика

тековина претходне године, која ће у каснијем читању историје ВМА свакако бити означена као преломна.

Дакле, ми нисмо више само болница, ми смо заиста и академија. Да се разумемо, и раније се овде учило. И раније се овде хиљаде људи обучавало, обогаћивало своја сазнања, али то једноставно није било на прави начин верификовано. Стварајући Високу школу медицине ВМА ми смо озваничили тај процес. Ушли смо у равноправну образовну утакмицу, интегрисани смо у образовни систем државе Србије и настојимо да у оним сегментима који су кључни за нашу делатност, оспособимо људе на што је могуће бољи начин. Никома ништа не одузимамо, ни од кога ништа не тражимо, сарађујемо на многим пројектима. Ми смо придружени и врло активан члан Заједнице медицинских факултета Србија, а са нашим колегама деканима и ректорима универзитета из Србије смо у непрестаним консултацијама. Што је најважније, мислим да је то велика добит и за српско здравство!

■ Хируршки тим ВС у коме су били припадници ВМА успешно је обавио задатак у оквиру мировне мисије Уједињених нација у Чаду. Каква су искуства тог ангажовања? Људи се

Продужи живот

■ Крајем 2008. године Министарство здравља РС покренуло је кампању „Продужи живот“, везану за донацију органа, у коју су се укључили РТС и ВМА. Какви су резултати након нешто више од годину дана?

– То је изузетна активност, изузетна иницијатива. Још пре неколико година почели смо да издајемо донорске картице, када смо проценили да је то један од начина да унапредимо трансплантациони програм, да у већем броју случајева очувамо живот. Чак се може рећи да је ВМА претеча те кампање. Србија је, нажалост, негде при дну на лествици европских земаља по учињеним трансплантацијама. Не зато што ми немамо стручњаке, не зато што ми то не знамо. Напротив, имамо изванредне стручњаке, европског формата.

Али је проблем недостатак органа за трансплантацију. Иницијатива „Продужи живот“ поново је покренула то питања, натерала људе да се удруже око хумане идеје. Ту идеју подржали су Министарство здравља, многе јавне личности, Српска православна црква, читав медијски простор. Сви они који су препознали да је суштина те идеје – борба за живот, помоћ људима којима се другим медицинским мерама не може помоћи. И све је добро кренуло. Наравно, ако бисте ме питали да ли је моја процена да је то довољно – није довољно. Ми још морамо да радимо на томе. Ево, користим и наш часопис да промовишем ту акцију. Јер, када медицина више нема избора, када је битка за живот изгубљена, и даље можемо урадити нешто важно и значајно. Можемо органе који су витални да, уколико за то родбина након законске процедуре да сагласност, узмемо не бисмо ли неком другом продужили живот.

Захваљујући томе ми смо последњих месеци урадили неколико трансплантација које су дале врло позитиван ефекат у јавности. Неколико трансплантација и бубрега и јетре, током прошле године, сматрамо једним од великих успеха наших стручњака. Учинили смо још нешто, помогли смо нашим колегама у Клиничком Центру Ниш да оспособе екипу која је способна да трансплантира бубрег, што је огроман корак за многе људе који на југу Србије чекају на једну тако захтевну интервенцију. Врло смо мотивисани и спремни да у томе, што је врхунац медицинске професије, дамо свој пуни допринос. Сама не можемо. Помоћ нам је свима потребна.

■ Више од 2.000 деце и одраслих у Србији чека на трансплантацију. Који су то аргументи које бисте Ви као лекар и човек изrekli неком ко размишља о донацији органа?

– Увек сам настојао да то што је мој став поткрепим и личним примером. Заједно са многим докторима наше куће и ја сам завештао своје органе. Сопственим примером ми смо покушали и покушавамо да анимирамо јавност, да се што већи број људи определи за тако нешто. Наравно, морам рећи да постоје одређене резерве, сумње... Најлакше је стајати по страни и сумњати. А много је људскије и корисније – веровати. А ако хоћемо да се служимо и језиком чисте статистике, кажу да је могућност да нам затреба орган да преживимо двадесет пута већа него могућност да ми дођемо у ситуацију да свој орган завештамо неком другом животу. Мислим да је та информација такође битна у доношењу одлуке о донацији. Као што верујем да ће тих одлука бити све више.

увек у сусрету са колегама из неких других средина одмере директније и када је струка у питању.

– После више деценија Србија се поново активно укључила у мировне мисије, пре свега у санитарском, медицинском смислу. Влада Србије донела је своју одлуку, Скупштина такође, Министарство одбране урадило је све што је било неопходно, а наш задатак је био да одредимо, оспособимо и обучимо праве људе, стручњаке који ће нас на прави начин представљати. Наш шесточлани тим је у оквиру норвешког контингента учествовао у раду норвешке пољске болнице у Чаду. Иначе, треба и то напоменути – Краљевина Норвешка и њихова војноздравствена служба су наши стратешки партнери у свим тим активностима неколико година уназад. Наравно, ми смо тај задатак врло озбиљно схватили.

После многих консултација, анализа, припрема, медицински тим Министарства одбране Србије кренуо је на задатак у Чад, у срце Африке. Била је то прилика да после дужег времена покажемо наша знања, могућности, искуства, која су, нажалост, велика, имајући у виду кроз шта смо прошли претходних деценија на овим турбулентним балканским просторима. Њихов вишемесечни рад високо су вредновале колеге из Норвешке, министар одбране Краљевине Норвешке, али и представници Уједињених нација. Стигле су релевантне информације да су наши људи бриљантно урадили свој посао, да су били прави представници своје државе, да ни у чему нису заостајали за колегама из европских земаља, напротив, да су у многим сегментима и предњачили. Екипа ВМА, коју су чинили три доктора и три техничара, од којих две жене, професионално је обавила свој посао, али је то била и права промоција наше војске и наше државе. Застава Србије завијорила се поред заставе Уједињених нација. Наша земља уписала се у државе које активно учествују у мировним мисијама.

■ У корак са светом, још је један од принципа ВМА, о чему сведочи и интензивна сарадња са колегама и значајним медицинским институцијама изван наше земље. Који од тих сусрета, гостовања, семинара – сматрате најзначајнијим?

– Међународна сарадња је врло важна делатност ВМА. Није ова моја генерација, ово руководство у последњих неколико година створило ВМА. Ми смо само наставили тамо где су наше колеге деценијама постављале здраве темеље. Током 2009. године ВМА су походиле двадесет и четири делегације и са истока и са запада. То је још једна потврда велике истине да медицина нема граница. Језик медицине је универзалан. Током прошле године ВМА су посећивали председници, министри одбране, начелници генералштабова, челни људи војноздравствених и цивилних служби више десетина држава. Сви ти сусрети омогућили су нам и да препознамо где нам је место у свету. А увек се на крају испостави да је овај медицински град, овај храм здравља, како многи зову ВМА, нешто што је истинска вредност државе Србије.

Пре неколико дана сам се вратио из једне европске земље где ми је човек који води војно здравство рекао да пуно раде на реорганизацији и да им је посета ВМА прошле године помогла да боље сагледају којим путем треба да крену у све то. Само прошле године ВМА је имала 117 амбасадора широм света. Фигуративно речено амбасадора. Говорим о нашим докторима, професорима, који су изложили резултате својих радова на стручним међународним скуповима, на конгресима широм света. Они су говорили о резултатима рада ВМА, дOMETИМА војног здравства, а иза сваког од њих стајало је да долазе из Србије. Они су представљали Србију и своју војску на најбољи могући начин. Велика је то ствар и верујте не памтим, а већ сам довољно дуго у систему одбране, скоро 30 година, да је толико људи, толико стручњака са ВМА било у прилици да се на таквим конгресима појави у улози уводничара или предавача.

Када говоримо о међународној сарадњи, треба рећи и да смо активни учесници Балканског комитета војне медицине. Официјално смо примљени у стално чланство после пуних 12 година ишчекивања. Сада смо пета земља која је активни учесник, стални члан комитета и у прилици смо да размењујемо искуства са колегама на овом нашем балканском простору, да међусобну сарадњу успостављамо независно од тога ко је у ком политичком статусу. Борба за људски живот не

Припадници ВМА као део тима ВС у мировној мисији УН у Чаду

познаје ту врсту различитости. Струка нам је заједнички именуатељ. Имали смо и веома запажен наступ на светском конгресу војне медицине у Малезији где је четворо наших еминентних професора бриљантно излагало своје резултате, тако да је Србија изабрана у петочлану радну групу, европску групу, која има задатак да прати унапређење, развој војне медицине на европском простору. Сваки континент је формирао своје радне групе. А Србија је, захваљујући стручњацима са ВМА, у друштву таквих земаља као што су Немачка, Русија, Грчка, Шпанија...

Такође, све то омогућило је нашем министарству одбране да у својим активностима може у сваком тренутку да рачуна на могућности ВМА. Сада смо у прилици да понудимо усавршавање колегама из многих земаља света. Са неколико држава из Африке и Европе имамо већ уговорену сарадњу. У Центар за контролу тровања на ВМА, који је једна од референтних институција у Европи, већ неколико година уназад долази између 15 и 20 колега из САД, Канаде, Аустралије, Азије, Африке да се обучавају за борбу против употребе оружја за масовно уништавање, за спречавање последица од употребе таквог оружја... То је чињеница која такође много говори о референцама Академије.

■ Чињеница је да је упут за лечење на ВМА папир до кога је веома стало људима широм Србије. Шта је то што ВМА разликује у целокупном здравственом потенцијалу Србије? И када је реч о људима – од стручности до односа према пацијенту, и када је реч о машинама – што можемо сматрати технолошким обновом.

– Циљна категорија ВМА су војни осигураници. Официр у униформи, војник у униформи не сме да чека на ВМА. Он има апсолутни приоритет, јер војна професија има и специфичне задатке. Уосталом, коме то војни осигураници треба да повере своје здравље, ако не ВМА. Међутим, капацитети ВМА су пројектовани за знатно већу државу него што је ова у којој сада живимо. Свесни тога, проценили смо да ВМА можемо да сачувамо за наше војне осигуранике, за наш систем одбране и војску, само ако рационално користимо своје капацитете. Да наши кадровски, просторни и технолошки потенцијали буду потпуно употребљени. Овог јутра, док разговарамо, 96,3 посто капацитета ВМА је попуњено. При том треба знати и да су то углавном најтежи болесници. Пре две године, опет након детаљних процена и анализа, утврдили смо да ВМА може да опстане као институција у систему одбране, као подршка војном здравственом систему и војним осигураницима, једино уколико обезбеди средства. Ако, као што сам рекао, нађе могућност да њени капацитети буду рационално коришћени. Захваљујући разумевању Министарства здравља и Републичког завода за здравствено осигурање, као што знате, тада је потписан уговор о Пословно-техничкој сарадњи, којим смо око 40 посто капацитета ВМА у свим сегментима функционално интегрисали у здравствени систем Србије. Ми смо и даље у потпуности под мониторингом Министарства одбране али у функционалном смислу, око 40 посто капацитета користимо за грађане наше земље, оне за које

лекари из цивилних здравствених установа, домова здравља и болница сматрају да треба да се лече на ВМА.

Било је потешкоћа у почетку, оптерећења, незадовољства... Али ево, претходна година је већ стабилнија. Сада је то уходан процес, а ВМА је све поузданији ослонац здравственог система Србије. Сарадња са колегама из Клиничког центра Србије је одлична, имамо изванредну комуникацију и са Републичким заводом за здравствено осигурање јер штедиме огромна средства лечећи пацијенте који у великом броју случајева више не морају да одлазе у иностранство по помоћ. То се посебно односи на малигне болести и трансплантациони програм.

Питали сте по чему се то ВМА разликује у здравственом систему Србије. Наша специфичност је што је овде све под једним кровом. Читав један медицински град смештен је унутар ВМА, и у њему је све што савремена медицина може да пожели: служба лечења, образовни процес, научноистраживачки рад, мала фабрика лекова, која производи све инфузионе растворе за наше потребе и добар део за друге градске болнице, као и растворе за специфичне потребе трансплантационог програма. Имамо веома моћну логистику која обезбеђује да све функционише и, наравно, да не заборавим превентивну медицинску заштиту којој је основни задатак да на време препозна и предупреди проблеме епидемиолошког карактера. Важно је да све функционише складно, да то што у редовном клиничком раду установимо да треба научно испитати, одмах можемо и да урадимо – у својој кући.

Исто тако, код компликованих, сложених болести, тамо где није довољно да једна клиника донесе одлуку о дијагнози и лечењу, конзилујум се може оформити за највише 15 минута. Толико је потребно да се за истим столом, у случају када је то потребно, нађу наши еминентни стручњаци и консултацијама дођу до одговарајућег решења. То је још једна значајна компаративна предност ВМА.

■ *Протеклу годину на ВМА обележила је и технолошка обнова установе?*

– Тако је. Свесни чињенице да нема модерне медицине без савремене технологије, пре две године истакли смо да је технолошка обнова ВМА један од наших стратешких циљева и уз активну подршку министра одбране Републике Србије и система у целини отпочели смо набавку нове опреме. Само у току 2009. године потпуно смо реконструисали и осавременили блок за функционалну дијагностику у гастроентерологији и пулмологији, инсталирали нову магнетну резонанцу снаге 3 тесле, нову ангиосалу која пружа неслушене могућности у домену интервентне кардиологије и неурологије. Обновљен је мониторинг систем на клиници за ургентну медицину и у хируршкој интензивној нези и још много тога. Наведена опрема вишеструко се исплатила у материјалном смислу, а нарочито што је служба лечења тиме унапређена у складу са савременим стандардима.

■ *Војносанитетски преглед има, такође, своје посебно место и значај.*

– Војносанитетски преглед је стручно, научно гласило лекара, фармацеута и стоматолога ВМА, а сада, у овој конкретној ситуацији, лекара Србије. Управо је Војносанитетски преглед (ВСП) од недавно на листи престижних међународних стручних часописа који се дистрибуирају у око сто земаља света. То је сада часопис по коме српско здравство може бити додатно препознатљиво. Стрпљиво смо неговали наш ВСП, иако је у једном тренутку претила могућност гашења...

Захваљујући стрпљивом и преданом раду наших колега, сада ВСП, уз часопис Архива Србије, има сертификат тог значаја. На нашу адресу стижу значајни реферати из света, а наше референце се у том истом свету читају, цитирају и препознају као квалитет. Снага писане речи је одавно јасна. Ако ми нешто радимо добро а то није доспело до корисника широм света, онда то остаје лимитирано и не може имати прави ефекат.

А када је о квалитету реч, крајем прошле године, након детаљног увида у процесе рада и квалитет руковођења у ВМА, међународна немачко-грчко сертификациона комисија установила је да ВМА у потпуности испуњава највише стандарде интегрисаног система квалитета менаџмента ИСО 9001, 14001, 18001 и 22000 и доделила нам одговарајуће сертификате. Акредитационо тело Србије акредитовало је радне процесе у пет лабораторија ВМА у складу са стандардом ИСО 17025. Била је то још једна међународна валидација, велико признање за ВМА, али и обавеза за сталним унапређивањем квалитета рада и руковођења. Војномедицинска академија је, мислим да не грешим, једина установа у Србији која има све те сертификате и по њима ради.

Желим да напоменем да смо захваљујући подршци Министарства одбране током прошле године успоставили веома добру сарадњу са Српском православном црквом. Свуда у свету, а били смо у прилици да обиђемо многе војномедицинске установе, постоје капеле, места на којима верујући човек онда када му је најтеже може да се препусти молитви. Зато смо, као европска болница, отворили параклис, и почели да правимо капелу која ће такође бити интегрални део ВМА.

Иначе, када сам поменуо ту квалификација – европска болница, постоји мишљење на које све чешће наилазимо, по коме се ВМА по капацитетима, резултатима и могућностима, негде рангирана као трећа војномедицинска установа у свету.

■ *Како успевате да послујете са том ефикасношћу у времену кризе, и шта је то што ће бити суштинско опредељење ВМА за 2010?*

– Често ме питају како преживљавамо. Кад би наши војни осигураници знали шта ми све радимо како бисмо обезбедили средства и за њихово лечење, сви бисмо били задовољнији и мирнији. Буџетска издвајања су лимитирана за све, па и за нас. Војномедицинска академија као институција оваквог ранга мора да користи најбоља медицинска средства. Таква средства су скупа. Имаћемо их само ако их купимо. Да бисмо их купили морамо да зарадимо новац. Е, то је тај круг у коме се одвија борба за живот једне овакве установе. Зато се и ангажујемо на више фронтова. У новије време, све је већи број корисника наших услуга из сада околних држава: Црне Горе, Македоније, Хрватске, Босне и Херцеговине. Има их и из Румуније, Бугарске. А све је више и Албанаца из јужне српске покрајине, са Косова и Метохије који имају поверење у ВМА.

Циљ нам је, а поставили смо га као задатак – да ВМА што је могуће пре скинемо са буџетских корисничких средстава. То је велики зологај, али је процена менаџмента ВМА и наших претпостављених да ми те услове имамо. Све је већи број оних који се одлучују за нас. Највеће стране и домаће компаније повериле су нам бригу о здрављу својих људи, код нас се лече и представници дипломатског кора, сам врх државе.

Кренули смо интензивно у сусрет скидања са буџета и функционисања као самосталне установе. Ослањамо се на традицију, на рад који је препознат као квалитет, верујући да ће нас све то довести до успеха. И у тај успех верујемо. ■

Драгана МАРКОВИЋ
Снимео Горан СТАНКОВИЋ